

OŞMANLI HANEDANINDAN BİR ŞAİR:

ŞEHZADE KORKUT

Altı yüz yıl süren Osmanlı devletinin yönetildiği sarayda sanat ve sanatçıya her zaman sıcak bakılmış, bizzat padişah, şehzadeler ve saraydaki diğer görevliler birçok sanat dalıyla meşgul olmuşlardır. Şairlik, hattatlık, nakkaşlık, musikî-şinâslık, oymacılık gibi sanatlar arasında en makbulü şairliktir. Osmanlı Devletinde başta Osman Gâzi olmak üzere bütün pâdişâhlar birbirinden güzel, birbirinden başarılı şiirler yazmışlardır. Edebiyatımızın yükselmesinde Osmanlı sultanlarının büyük rolü olmuştur. Sarayda şiirle uğraşmak bir gelenek halini almıştı. Sadece padişahlar değil şehzâdeler, diğer devlet adamları hatta çeşitli sınıftan kadınlar şiirler yazmışlardır.

Şiir söylemedeki hassasiyeti ve aşırılığı göstermesi açısından III. Murad'ın oğlu Şehzâde Mustafâ'nın daha 9 yaşında şiir söylemesi çok çarpıcı bir örnektir. "Nizâm-ı âlem" için öldürüleceğini bilerek söylediği beyit şudur:

*Nâsiyemde kâtib-i kudret ne yazdı bilmedim
Âh kim bu gülşen-i âlemde bir kez gülmedim*

Kahramanlıkta, muharebe meydanlarında milletine örnek olan Türk devlet reisleri hassasiyet ve inceliği ifadede de milletin rehberi olmuştur. Bu husus en mükemmel şekilde Osmanlı sultanlarında kendini göstermiştir. Onlar milletimizin bu kadar çok edipleri içinde en süslü ve en parlak şiirleri söyleyenler arasındadır.

Osmanlı hânedânı mensuplarından yirmiden fazlası divan teşkil edecek kadar şiir kaleme almıştır. Bir o kadarı da takdir edilecek ölçüde hattattır. 8'den fazla padişâh ise musikî-şinâs ve bestekârdır. Ayrıca pek çoğu resim ve çeşitli sanatlarda üstat derecesine yükselmiştir. Bir çok sultân ilmi eserler de yazmıştır (KIRKKILIÇ, 1986:72).

Bugünkü bilgilerimize göre şiirle bizzat meşgul olan ilk Osmanlı hükümdârı II. Murâd'dır. Fakat Osman Bey'den başlayarak bu devre kadar olan bütün Osmanlı pâdişâhlarının şiir söylediği rivâyet edilmektedir. Sultân II. Murâd, devrinin âlim, şâir ve musikîşinâslarını sarayında toplayarak onların sohbetlerine katılmıştır (BANARLI, 439-440).

Divan teşkil edebilecek kadar şiiri elimize geçmiş ilk pâdişâh ise *Fâtih Sultân Mehmed'dir*. Fatih'in dâhice bir planla İstanbul'u ele geçirmesi, Osmanlı Devletinde, her alanda olduğu gibi ilim ve sanat açısından da bir dönüm noktası olarak kabul edilir.

Yrd.Doç.Dr. Filiz KILIÇ

Gazi Ü. Fen Ed. Fak. Öğr. Üyesi

Fâtih Sultân Mehmed'in İstanbul'u fethi ile burasını bir İslâm kültür merkezi hâline getirmek istemesi, bütün İslâm ülkelerinden âlim ve şâirlerin buraya akmasına vesile olmuş, genç pâdişâh, saray çevrelerinde ilmi ve kültürel çalışmaları teşvik etmiş, çevresinde toplanan ilim ve sanat adamlarının toplantılarına bizzat katılmıştır. Teessüs eden bu gelenek Osmanlı sarayı çevrelerinin bir özelliği olmuştur.

II. Bâyezid da bu hususta babasının yolunda yürümüştür. Yavuz Sultân Selim'in divânı ise Farsçadır. Yavuz, Türkçe şiirler de yazmış olmasına rağmen bunlar bir divan teşkil edecek kadar yekun tutmazlar. Kânûnî Sultân Süleyman divanındaki üç bin kadar gazeli ile Osmanlı hânedânı içinde en çok şiir yazan pâdişâhtır.

II. Selim'in bir beytini takdir eden Yahyâ Kemâl bunu Süleymâniye Câmii'nin ihtişamı ile eş tutmuştur (BEYATLI:61-62).

Osmanlı padişahları da klâsik şiir geleneğine uymuşlar, şiirlerinde kavuşamadıkları sevgiliden, aşktan dolayı çektikleri sıkıntılardan söz etmişlerdir. İlk bakışta her şeyi elde etme imkanına sahip olan bu hânedân mensuplarının şiirlerinde sevgiliye duyulan hasretten bahsetmeleri yadırganabilir. Ekseriya karamsar düşünceler içinde olmaları, ele geçmeyen güzellerden söz etmeleri belki garip karşılanabilir. Onların şiirlerindeki bu tarz terennümler, kısmen sarayda kapalı bir hayat geçirmiş olmalarına bağlanabilir. Ancak, üstad şairler de sevgiliye kavuşamamaktan dolayı, kederlerini dile getirmiştir. Onları taklit eden diğerleri gibi Osmanlı sultanları da bütün imkânlarına rağmen eserlerinde sevgiliden uzak olmanın ızdırabını ifade etmişlerdir. Ayrıca, bazı şair sultânlar da şiirlerinde ilâhî aşka yer verirken, sevgiliden ayrı olmayı da dile getirmişlerdir.

Bilindiği gibi Türklerin Orta Asya'dan Batıya gelmesi dört asır gibi uzun bir süre içinde istikrarsız akışlarla gerçekleşmiştir. Yaşadıkları yerlerdeki coğrafyanın sertliği, geçim şartlarının zorluğu, etrafın düşmanlarla çevrili olması neticesinde doğu insanında bazı ortak karakter çizgileri oluşmuştur. Kardeş kavgaları, iktidârın devamlılık arz etmemesi sebebiyle doğu milletleri,...yarınlarına, karşı güvensizlik duymuştur. Mücadeleci bir ruhun yanısıra geleceğinden endişe etmesi sebebiyle mal biriktirme arzusu duymuşlar, kısa zamanda yükselme ve yıkılmalara şahit olmuşlardır. Bütün bunlar doğu insanının kararsız bir ruh haline sürüklemiştir. Yani, doğu milletlerinin içinde bulunduğu zor şartlar, onları bir yandan sert, diğer taraftan bazı

konularda hassas yapmıştır. Kısaca şairlerimizin ve Osmanlı hükümdarlarının ızdırıp şiirleri yazması biraz tasavvuftan, biraz İran şiir geleneğinden etkilenmiş olmalarından, biraz da devamlı değişen hayat şartlarının meydana getirdiği karakter yapısından ileri gelmiştir, denilebilir (KIRKKILIÇ, 1986:72-73).

Şiirle uğraşan padişahlar ve şiirlerinin muhtevaları hakkında verdiğimiz bu kısacık bilgiden sonra yazımızın esas konusunu oluşturacak olan Şehzade Korkut'a sözü getirmek istiyoruz. Fakat, daha önce Şehzâde Korkut'a kadar Osmanlı padişahları ve şehzadeleri içinde şiir söyleyenleri sırasıyla - mahlaslarıyla birlikte- verecek olursak, II. Murâd-Murâdî (1404-1451), Fatih Sultân Mehmed-Avni (1432-1481), II. Bâyezid-Adlî (1447-1512), Şehzâde Cem (1454-1495), Yavuz Sultân Selim (1466-1520) dir.

Bu makalenin asıl konusu Şehzade Korkut'un edebî kişiliğini ve şiirlerini gün ışığına çıkarmaktır. Yaptığımız araştırmada Şehzadenin bu yönü üzerinde pek az durulmuş olduğunu gördük. Hatta şair sultanlardan bahseden bazı kaynaklar onun adını bile zikretmezler. (EMİRİ, 1960)-

Şehzade Korkut kimdir? 1470'de babası II. Bâyezid'in vali bulunduğu Amasya'da doğdu. II. Bâyezid'in sekiz şehzâdesinden biridir. Bu sultanın son zamanlarında hayatta kalan üç oğlundan ortancasıdır.

İlk tahsilini İstanbul'da dedesi Fatih Sultân Mehmet'in yanında yaptı. Sultan Mehmet'in 1481'de vefatıyla yeniçeriler ayaklanınca vezir İshak Paşa Korkud'u tahta geçirdi. 17 gün bu görevde kalan şehzade yeniçerilerin ulufesini arttırmıştır. Şehzâde Cem'e karşı II. Bâyezid'in tahta geçmesini isteyenlerin duruma hâkim olmasıyla Korkut tekrar Amasya'ya döndü. Saruhan ve Manisa valiliklerinde bulundu. Bir ara babasını görmek için İstanbul'a gelmek isteği ve Manisa yerine Bergama valiliği arzusu saray tarafından reddedildi. Amasya valisi şehzade Ahmed'in telkinleri ile Antalya sancağına gönderildi ve Hamidili ile Lazkiye sancaklarının zeameti de ona bağlanarak idaresi altındaki alan genişledi. Tekrar Saruhan valiliğini istedi ama kabul edilmedi. Ahmet'in gittikçe taraftar toplaması ve babasının da Ahmet'e yakınlık göstermesi üzerine inzivaya çekilmeye karar verdi. 1509'da Mısır'a gitti. Divançesinde yer alan şu beyit bu kararı üzerine yazılmıştır:

*Tâc u kabâyı terk idüp uryân olayum bir zemân
Gurbetde seyrân eyleyüp püyân olayum bir zemân
(G27/1)**

Dönüşünde Teke sancağı yeniden kendisine verildi. Sağlığını sebep göstererek Aydın'a gönderilmeyi ve gelirinin arttırılmasını istedi, ancak istekleri kabul edilmedi.

Teke sancağında Şii hareketlerinin hızlanması üzere ani bir kararla Saruhan sancağına gitti. Yolda Teke'nin Şii âsileri Şehzade Korkut ve maiyetindekilere saldırınca şehzade Manisa kalesine sığındı. Ancak, İstanbul'dan gelen kuvvetle bu isyanı bastırabildi. Daha sonra 30 yıldır görmediği babasıyla ve İstanbul'la hasret giderebilmek için kılık değiştirerek İstanbul'a geldi. Burada yeniçerilerin desteğiyle tahta geçmek istedi. Ancak, yeniçeriler Selim'i sultan görmek isteyince Selim başa geçti. Bunun üzerine Korkut, yeniden Manisa sancağındaki görevine döndü. İdaresi altındaki yerlerin artırılması yolundaki talebi, Yavuz Sultan Selim tarafından reddedildi. Korkut'un hâlâ saltanat hırsıyla dolu olduğunu anlayan Selim, ani bir kararla Manisa sarayını kuşattı. Şehzade kaçmayı başardığına da daha sonra yakalandı ve Eğriboz'da boğduruldu. Naaşı Bursa'da Orhan Gazi Türbesi civarında defnolundu(1 513). *Ebu'l-hayr* diye de anılan, Korkut'un yalnız Ferahşâd isminde bir kızı hayatta kaldı.**

Şehzade Korkut, zayıf, hassas, sanatkâr ruhlu bir kişiydi. İlimi ve irfanı ile Osmanlı padişahları ve şehzadeleri arasında ayrı bir yere sahipti. Sükunet içinde yaşamayı severdi. Kardeşi Sultan Selim'den büyük olduğu halde, saltanatı ona bırakmağa razı olmuş, İstanbul'a geldiğinde Yenibahçe'deki karşılama törenine o da katılmıştı. Arapça telifleri ve bazı kitaplara şerh ve haşiyeleri vardır. Özellikle müsükîde çok usta idi. Her çeşit sazı çalardı. İran'dan gelen Zeynelâbidin, müsükîde hocası olmuştur. Kendi icadı olan "*Gidâ-yı rûh*" adındaki saz devrinde müzik ustalarınınca beğenilmiştir (İSEN, 1980:52).

Şeyhül-hattâtîn Hamdullah Efendi'den hat dersleri alan şehzade çok güzel yazı yazardı.

Aynı zamanda şâir olan Korkut "*Harimî*" mahlasıyla şiirler yazmıştır. Harem-i Şerif ziyaretine niyet ettiği için bu mahlası alan şehzade, şiirlerini küçük bir divanda toplamıştır.

Sarayında âlim, şâir ve sanatkârları toplayan Korkut, bunlara değerine göre itibar gösterirdi. 16.yy'ın tezkire yazarlarından Âşık Çelebi eserinde Şehzade Korkut'un bilgin kişiliğini överken Manisa'da oluşturulan bu ilim ve sanat muhitine de işaret etmiştir:"0/ asrın şehzadelerinden Sultân Korkûd bin

Sultân Bâyezîd ki Rûm şehzadelerinden ulûm u maârife andan tevaggul itmiş ve tekmil-i fazi u irfâna ehliyle musâhabetle tevessül itmiş şehzade yokdur. Ol zemânda Magnisa'da şehzâde ve sofrâ-i bez-i mevâid ihsânî mûsâfir ü mûcâvire nihâde ve dest-i kerem-pâşî vâridin ü sâdirin ehl-i kemâle gûşâde imiş" (KILIÇ, 1995:924).

Korkut'un çevresinde *Gazali*, *Fedâyî*, *Manisalı Serîrî* ve *Sevdâyî* adlı şairlerin bulunduğu haberdâr olmakla birlikte bunlar hakkında çok bilgimiz yoktur. Bu şairlerden, özellikle Deli Birâder İakabıyla anılan Gazâlî ve sadık bendelerinden Piyâle Bey çok sevdiği ve yanından ayırmadığı şahıslardı. Bu kişilerle arasında öylesine kuvvetli bir gönül bağı vardı ki, Yavuz Sultân Selim'den canını kurtarmak için kaçarken kardeşine yalvararak, hiç bir şeyde gözü olmadığını belirtmiş " *tek bana Birâder'le Piyâle hem-sohbet olsun kâ'ilem yirüm taht-ı câhdan bedel taht-ı çâh yâ bir kûşe-i hân-kâh olsun*" demiştir (KILIÇ, 1995:925).

Şehzâde, Gazâlî'nin zarafetinden ve sohbetinden hoşlanırdı. Bir gece içki meclisinde bir sözüne kırılan Korkut, Gazâlî'nin öldürülmesini emreder. Ancak, şehzâdeyi çok iyi tanıyan Gazâlî, kendisini öldürmekle görevli kapıcıbaşına "*bu gece sen beni öldürürsen, yarın Şehzâde sarhoşken verdiği emirden pişman olup seni de öldürür. Sen beni sakla. Yarın şehzadeye emrini yerine getirdiğini söyle. Eğer fikrinden caymazsa o zaman öldürürsen*" der. Ertesi sabah Şehzâde, kendine gelip Gazâlî'nin öldürüldüğü kendisine söylenince son derece öfkelenir. Gerçek anlaşılınca da sevinir ve kapıcıbaşına ihsanlar verir, Gazâlî de ölümden kurtulur(KILIÇ, 1995:926). Bu olay da Korkut ile Deli Birâder arasındaki münasebetin derecesini göstermesi ve şehzadenin kişiliği hakkında bilgi vermesi açısından ilginçtir.

Çok sevdiği hâmesi şehzadenin katledilmesinden sonra çok üzülen Gazâlî, bir süre derviş kıyafetinde dolaştıktan sonra Bursa'ya gelerek, Geyikli Baba tekkesinde şeyh olmuştur. Gazâlî şu beytiyle bu olaya işaret eder:

Hayâl-i çeşm-i ahularla her bâr Geyikli Babaya döndük be hey yâr (KILIÇ, 1995:926)

Birâder'in Şehzâdenin mezarının bulunduğu şehre gelerek, bu şekilde ona daha yakın olmak istemesi de muhtemeldir.

Şehzâde Korkut'un Arapça tasavvufi-didaktik eserleri arasında yer alan *Kitab fi't-tasavvuf* adlı eserinde kendi yazdığı şiirleri

de bulunmaktadır(Süleymaniye-Ayasofya Ktp.,No: 1763). Ancak, yaptığımız incelemede burada kayıtlı olan şairlerin Divançede bulunanlardan farkı olmadığını gördük. 262 varaklık bu hacimli eserde Harîmî'nin şiirlerinden başka, Hâtemî, Yunus Emre, Neşed, Abdülkerîm, Şeyh Baba Yusuf gibi şairlerin şiirleri de mevcuttur.

Kaynaklarda, şehzadenin sarayında muhteşem bir kütüphanesinin olduğunu yazılıdır. Hatta, Latîfî Tezkiresinde dağı andıran kütüphanesini pek çok deve katarının taşıdığından söz edilir (ISEN, 1990:75).

Burada tamamını vereceğimiz ve ancak bir Divançe özelliği taşıyabilecek hacimde olan Harîmî'nin şiirlerini topladığı bu eser, Millet Ktp., manzum Eserler, No:104'te bulunmaktadır. Yazmanın tavsifi şu şekildedir: 205x123-153x91 mm.47s. Meşin, şemseli, bordo cilt, cildin iç kapakları siyaha yakın renkte, *Filigranlı, sarı, kalın kağıt, ilk ve son sayfa ebrulu. Baştaki 2 sayfa altın yaldızlı tezhip ve tezyinle çok güzel bir şekilde süslenmiş.Yazı: Ta'lik Müstensih: Haşim-i Mekkî İstinsah Tarihi: H.1324/M.1908-1909.*

Divançe'nin, Ankara Millî Kütüphanede de bir mikrofilmi mevcuttur. Şehzade Korkut'un eserinde 52 gazel, 2 beyitlik Arapça bir şiir ve 2 Türkçe beyit bulunmaktadır. Bu gazellerin beyit sayısı ve kafiye veya redif olan son kelimenin harfine göre dağılımı şu şekildedir:

7 beyitlik	7 tane
5 " 38 "	
6 " 6 "	

Elif	(ا)	3
Peltek se	(ث)	1
Re	(د)	5
ze	(ذ)	3
sin	(س)	1
ayın	(ع)	1
kaf	(ق)	2
kef	(ك)	3
lam	(ل)	1
mim	(م)	2
nun	(ن)	5
vav	(و)	3
güzel he	(ه)	6
ye	(ی)	16

Divanda yer alan bütün şiirlerin vezin açısından sıralanışı da şu şekildedir:

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün;32
fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün;9
mefülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün;4
mefülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün;3
fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün;2
mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün; 2
mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün; 2
müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün; 1

Şiirlerin 1 tanesi de 12'li hece vezniyle yazılmıştır. 7 beyitlik bu gazelin bir mısraında vezin 11 'li çıkmaktadır.

Gazellerin 22 tanesi redifli yazılmıştır. Redif olan kelimeler şunlardır:

"ile bahs, yeter, kopuz, olmaz, geçemez, ışk, gerek, benüm (2tane), olayum bir zemân, şimdengirü, yine, leylî, olmadı, âteşi, gibi (4 tane), eğlencesi, yürü, var idi ".Görüldüğü gibi bu kelimelerin 5'i dışında diğerleri Türkçe kökenlidir. Türkçe olmayan bu 5 kelimenin 2 tanesi (zemân, bahs) önlerine aldıkları Türkçe kökenli sözcüklerle birlikte redif olmuşlardır.

Nazire mecmualarını taradığımızda Harîmî'nin gazellerinin 29'u hariç diğerlerinin çeşitli şairlere nazire olduğunu tesbit ettik. Ancak, bu 29 gazelin bir kısmının da Şeyhî, Ahmet Paşa ve Necâtî'ye nazire olduğu kanaatindeyiz. Aşağıda, nazire yazılan gazelin ilk beyti ile Harîmî'nin nazire olan gazelinin ilk beyti ard arda verilerek gösterilmiştir :***

Hüsünün günüyle keşf olur esrâr-ı ve'd-duhâ

*Zülfün dünyla nükte-i ve'l-leyl izâ şecâ
Şâhıdı (Edirneli Nazmı, M.N.,25b)*

*Yâ Rab bu hüsni hulk ile ol yâr-ı pür cefâ
Ben mübtelâya mihr kılup eylemez vefâ
Harımı (G/2)*

*Cân u dildür sen meh-i bedrün mekânî dâ'imâ
Anun için diler ey dilber sana bedr-i ducâ
Nizâmî (Pervâne Bey, MM,9b)*

(Bu şiir de bir şairin şiirine naziredir. Ancak, mecmuada en eski nazire olarak gösterilmiş olduğu için yukarıdaki beyti, Harîmî'nin nazire yazdığı şiirin ilk beyti olarak aldık).

*Ayagun toprağına öykündiğiçün tütiyâ
rişüp anı dozıtdı dostum bâd-ı sabâ
Harımı (G/3)*

*İtmesün hürşid-i rahşân rü-yı cânân ile bahs
Bendeye lâyıq degildür k'ide sultân ile bahs
Ahmed Paşa (Pervane Bey, M.N.,90a)*

- Gül ne can ile kılır bu hüsn-i cânân ile bahs
Gonçe ne yüzden ider ol verd-i handân ile bahs
Harımı (G/4)
- Tâ çemen sahnın cemâli aksi kıldı lâlezâr
Gül ruhundan şermsâr oldı haddinden lâlezâr
Hâf-i Edirnevî (Pervane,MM,149-190)
- Meclis-i agyârde ol serv-i kadd-i gül-izâr
Bir nihâl-i tâzedür bağlamış etrafında hâr
Harımı (G/6)
- Firkatünün hirkâti her dem içümi dağlar
Nice ber ura bu mihnet yüregüme dağlar
Ahmedf (Pervane Bey,M.N.,222b)
- Taze taze sinem üstinde görinen dağlar
Sanki bir virânedür üstine kondı zâğlar
Harımı (G/8)
- Zülf-i siyeh olmasa yüzinde aceb olmaz
Kim cennet-i Firdevs durur anda şeb olmaz
Ahmet Paşa (Edirneli Nazmi,M.N.,157a)
- Misk itse özin hâlüne nisbet aceb olmaz
Çün ellere düşeşde igende edeb olmaz
Hanîmf (G/1 1)
- Şol ki tecrîd olamaz tâc u kabâdan geçemez
Halka-i bezm gibi ehl-i safâdan geçemez
Necati Bey (Pervane Bey,M.N.,158b)
- Sen cefâ-pişe yine cevîr ü cefâdan geçemez
Bf-riyâdur bu gönül mihr ü vefâdan geçemez
Han'mf (G/12)
- Görmedin cân terkin eyler bi-nizâ'
Vasf-ı hüsnini kim itse istimâ'
Ahmet Paşa (Pervane Bey,M.N.,8a)
- Eyledi gül gülşene çünkim veda'
Bülbül arduca çıgırur el-vedâ'
Hanîmf (G/14)
- Açılmış idi defter-i gülşen varak varak
Dil mushaf-ı cemâlün okurken sebak sebak
Cezenzâde Kâsım Paşa
(Pervane Bey,MM,165a)
- Levh-i gönülde yazdı elif kaddüni çü
Hak ışkun mu'allimi bana virdi o dem sebak
Hanîmf (G/16)
- Kanlı yaşum yâdigârı la'-i wârümdür benüm
Yüzümü anunla yumak itihârumdur benüm
Ahmed Paşa (Pervane Bey,MM,411b)
- Ol sanavber kad münevver had ki yârümdür benüm
Hâsılıdur ömrümün âlemde varumdur benüm
Harımı (G/21)
- Çâk olupdur dest-i hasret ile giribânüm benüm
Ben kuluna şefkat et devletlü sultânüm benüm
- Ahmed Paşa,
(Pervane Bey,MM,389a)
- Dökmeğe kanum kadem basdukca cânânüm benüm
Hayr-ı makdem nakş ider başmağına kanum benüm
Harımı (G/22)
- Şîrîn lebünün şevki eder yaşumı gülğün
Şebdîz saçın fikri kılır gönlümü mahzun
Çâkerî Sinan Bey,
Pervane Bey,M.N.,431a)
- Sevdâya salar cânümü ol gözleri meftun
Leyf saçına eyleyeliden dili Mecnûn
Hanîmî (G/23)
- Alınupdur lâle rengi ol gül-i sirâbdan
Kuruyupdur lâl kânı ol iki unnâbdan
Necâtî Bey, (Pervane Bey,M.N.,441b)
- Kaşların kec râ idüp dönderme yüz ahabâbdan
Mustafâ döndürmedi kible yüzün ashâbdan
Hanımı (G/24)
- Cân u ser terk itmîşüzdür gerçi râh-ı yârda
Düşmişüz ayaklara lâkin der-i dildârda
Ahmed Paşa
(Edirneli Nazmi,M.N.,325a)
- Hat yazılsa tan midur yâkût-i la'-i yârda
Besmele yazarlar evvel Mahzenü'l-esrârda
Harımı (G/31)
- Yüz suyuyla vardugumca cânib-i cânânuma
La'l toldurur yaşum isâr için dâmânuma
Şâmi (Edirneli Nazmi,M.N.,331 b)
- Kim ki dirse âşıkum odlar bırakur cânuma
Korkarum ki dostlar âşık ola cânânuma
Harımı (G/35)
- Anmaz oldun sanemâ cevîr ü cefâ ile beni
Böyle gözden mi savarsın seni cânandan seveni
Ahmed Paşa (Pervane Bey,M.N.,564a)
- Küt-ı cân oldı dile la' lebünün lebeni
Gülşen-i hüsnünü zeyn eyledi hattun çemeni
Harımı (G/38)
- Hâlilerüz biz özlerüz ol serv-i kâmeti
Kâhil kubâr cânla ister kıyâmeti
Necâtî Bey,(PervaneBey, M.N.,536-574)
- Ol yâr-ı bi-vefâyı görürse nihâyeti
Cevr ü cefâ ile beni öldüre gâyeti
Harımı (G/39)
- Görmedi kimsene bu resm ile nesl-i beşeri
Ki kala külli hâcil tal'at-i şems ü kameri
Şeyhi (Pervane Bey,M.N.,576-615)
- Sanemâ düşeliden gönlüme mihrün eseri
Gözüme dize gelür devr-i zemânun kameri
Harımı(G/41)
- N'eyleyem ol gülşen-i cânun gül-i handânunı
Dinlemez ben bülbül-i şüfdenün efgânını
Vasfî çelebi (Pervane Bey, M.N.,589a)

*Yâr d imiş lebleri yâdına virmez canını
Ol cefâkârın bize yok yi re gör bûhtanını
Mesti (Edirneli Nazmi, M.N., 417b)*

(nazire yazılan beyit olarak iki ay
mecmuada bu iki ayrı beyit verilmiş).

*Müdde'iden n'ola sakınsam ol âdem cânını
Mü'min olan sakınur şeytândan îmânını
Harımı (G/ 43)*

*Sidre divâne gibi raks urur ey serv-i sehîf
Müntehâ kaddün ile salınacak gâh gehl
Ahmed Paşa,
(Pervane Bey, M.N., 593b)*

*Ne revâdur bu ki ey hüsn ilinün pâdişehi
Kıldı yağma dil ü cân mülkini işkun sipehi
Harımı (G/44)*

*Kanı ol dem ki severdüm ben seni cânum gibi
İster idüm cân virüp derdünü dermânüm gibi
Ahmed Paşa (Pervane Bey, M.N., 879)*

*Gönlümün tahtında işkun şâh-ı devrânüm gibi
Cân u dil şehrinde hükm itdi Süleymânüm gibi
Harımı (G/45)*

*La'i cânân şevkidür her lahza cân eğlencesi
Âşıkun olur şarâb-ı erguvan eğlencesi
Zülâlî (Pervane Bey, M.N., 598a)*

*Zülf-i pür-çini olur aşûfte cân eğlencesi
Dâne-i hâli durur cân u cihân eğlencesi
Harımı (G/49)*

*Hüsrevâ iklim-i hüсне halk ile hân ol yûri
Pâdişehsin sen begüm âlemde sultân ol yûri
Sücüdi (Edirneli Nazmi, M.N., 402b)*

*İşka düşdün ey gönül ney gibi nâlân ol yûri
Zülf-i dilber gibi var hâl-i perişân ol yûri
Harımı (G/51)*

Harîmî Divânçesinde dikkatimizi çeken bir başka husus, şiir sayısına oranla deyimlerin çokluğu idi. Gerek atasözleri ve gerekse deyimlerin ortak kültür mirası içinde kendine özgü yeri ve önemi vardır. XV-XIX. yüzyıllar arasında yaşamış klâsik şairlerimiz arasında bir çokları atasözü ve deyimlerden faydalanmışlar, bunları millî varlığın güçlü sembolleri olarak ve söylediklerine inandırıcı bir hava verebilmek isteğiyle rahatça kullanmışlardır (KARAHAN, 1981: 165-174). Ayrıca, mecazlarla yüklü Divan şiirine atasözleri ve deyimlerin son derece uygun olması da çok kullanılmalarına sebep olmuştur.

Bugünkü bilgilerimizle şiirde atasözü ve deyim kullanma geleneği XV. yüzyılda Sâfi mahlaslı Cezerî Kasım Paşa ile başlamıştır. Bu geleneğin edebiyatımızdaki en başarılı temsilcisi olarak Necatî gösterilir. 1470-1513 yılları arasında yaşamış olan ve nazire

olan şiirlerinden Necatî, Ahmed Paşa ve Sâfi'den etkilendiği sonucunu çıkarabileceğimiz Harîmî'nin de devrin şiir havasından etkilenmemiş olması düşünülemez. Divânçesinde yer alan gazellere bu gözle baktığımızda, birçok deyim kullanılmış olduğunu gördük. Tesbit edebildiğimiz 73 deyim 7 tanesi birden fazla yerde kullanılmıştır. Divançenin hacmi göz önüne alınırsa bu rakamın oldukça yüksek olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu deyimlerin pek çoğu bugün hâlâ işlevini sürdürmektedir.

Bu deyimleri, alfabetik olarak sıralayacak olursak verdiğimiz bilgileri daha da netleştiririz sanırım: aklını dağıt- (G46/5), ayağını bağla- (G8/4), ayağını çek- (G7/3; bâda ver- (G15/2), bağı kebab ol- (G16/5), bağırımın başı (G46/2), bağı delin- (G10/5, G47/2), baş koy- (G45/4), başın için (G19/3), başına kutlu gün doğ- (G35/3); cân at-(G17/3), cânâ kıy- (G32/1), canını yak-/cân yandır- (G2/4, G41/3); cân nakdi ver-(G50/2), cân ver- (G17/1, 18/2, 24/5, 30/5, 46/3, 47/7, 52/4), cihân zindan ol- (G26/2); dağ ur- (G19/4), dâmeni belde (G52/5), dil bağla- (G26/3, 49/5), dilini kes- (G32/3), dil düş- (G52/3), dünya karanu (G26/2); el uzat- (G47/3), el vur-(G48/1), eseri düş- (G41/1), eser etme-(G28/1), eser kalma- (G37/5), eser kılma-(G32/3); gönlünü perişan et- (G3/5), gözden çık- (G36/2), gözüne diz- (G41/1), göz karart- (G8/5), güşdan çık- (G15/2), gün gibi âlemi tut- (G35/5), gün tutulması (G43/2); hevâsına uy- (G21/1); işimi altın et- (G9/1); kan ağla- (G5/2), kan dök- (G22/1), kanına kan- (G47/1), kan iç- (G2/7, 4/3, 5/16), kan tut- (G35/4), kan yut- (G27/3, 38/3, 48/6), kesâd eyle-(G38/2), kulağına er- (G33/3), kulağına gir-(G41/3); maya çal- (G36/4), meftun et-(G2/3), murâda er- (G13/7), mübtelâ eyle-(G2/4); nârına yan- (G42/6), nazar kıl- / eyle- (G34/4, 35/5, 41/4), nefsinin teslim kıl- (G34/5); oda yak- / yan- (G12/5, 17/3, 19/3, 29/5, 41/2, 44/6, 48/4), od düş- (G47/2); rıza ver- (G28/1); sevdaya sal- (G23/1), sözü kes- (G13/7); vefâ eyle- (G2/1); yağmaya git- (G36/2), yanıp yakıl- (G17/3), yere çal- (G44/2), yıl gibi yıl- (G13/4), yüreği kan dol- (G47/5), yüz dönder- (G24/1), yüz karası (G3/2), yüz sür- (G2/6, 5/4, 5/7, 10/1, 13/3, 18/1, 19/5, 44/7, 47/6), yüz ver- (G50/4)

Şiirlerde yer yer âhenli beyitler bulunmaktadır. Bu âhengi sağlayan en önemli unsur kelime veya haflerin tekrarlarıdır:

Harımı sırrını fâş eylerüm fâş (G1/7)
Tâze tâze dâğlar yakdum görenler cismümi (G3/4)
 Zerler nisâr ider yoluna gül tabak tabak (G16/2)
 Kur'ân hakîcün okumış idüm sebak sebak (G16/3)
 Hün-ı ciger gözümde toludur kabak kabak
 (G16/4)
 Yüregi kanın içdi Harımı çanak çanak G16/5)
 Göz yaşını döke döke efgân ide gerdün (G23/4)
 Cevrün yükin çeke çeke tak oldı tâkati (G39/5)
Dem-be-dem la'l-i lebün şevki ile döne döne (G47/1)

Birkaç gazelde kelime tekrarı beyitlerde
 ard arda sıralanmaktadır: Tâze tâze sinem üstinde
 görinen dâğlar Hasret-i dildâr içündür tâze tâze dâğlar
 Şâh-ı ışkum ey Harımı tâze dâqum dir gören
 (G8/1,5,6)

Ayagina baş koyup dem dem surâhi ey sanem
 Çeşmesinden çeşmimüm her dem akar kanum gibi
 Aklını yagmaya virüp bu Hariminün bu dem
 (G45/4.5)

Harf tekrarları:

Hemdemüm âhum durur şâm-ı gam-ı dildârda
 Gam-dem olurdu eger olmasa hem-dem âh eger
 (G7/4)

Gâh düşüg, gâhi turug. gâhi gülüg, gâh ağlayug
 Geh kan yutug bir hoş olup hayrân olayum bir zemân
 (G27/3)

Ol sehi-kamet kaçan gelse kıyama dir gören
 Âh kim kamet getürdi öldüre ^ti ları
 (G50/3)

Söyleyiş açısından birbirine benzeyen
 kelime tekrarları:

İstemez yavuz yıl esdiğini Harımı üstüne
Yitdiği yiri bilürmiş yirine serv-i çemen
 (G26/5)

Sanemâ gamzelerün kasdı bu dem canâ gibi
Kanuma kanmak için anun meyli kana gibi
 (G47/1)

Muhteva açısından Harîmî'nin gazellerinde
 ana tema, beşerî veya ilâhî aşktır. Bu şiirlerde
 tasavvufî unsurlar da göze çarpmaktadır.
 Konu olarak, aşktan, sevgiliden dolayı çekilen
 acı, yalnızlığın, dostun olmayışın verdiği
 üzüntü işlenmiştir. Ayrıca, "kopuz" redifli
 şiirinde kopuz bağı yanık, dertli bir âşık gibi
 ele alınarak, neyden yapıldığı, nasıl çalındığı
 hakkında bilgi verilmiştir. Zaman zaman
 kendini ve şiirini övdüğü beyitlere de
 rastlanmaktadır. Şöyle ki:

Pehlevânlık kârzârında bu gün Rüstem-sıfat
 Eyerüm meydân-ı ışk içre Neriman ile bahs

Ey Harımı şi'rînün vasfını şerh itmez hezâr
 Defter ü divân iderse ger bu destân ile bahs
 (G4/4-5)

Ey Harimî sakla nazmun dürrini
 Kesret oldukda kesâd ulu meta' (G14/5)

Nazm itdi Harımı yine bir tâze cevâhir
 Bağrını deler işidir ise dür-i meknûn (G23/5)

Harîmî'nin şiirlerini şekil ve muhteva
 açısından değerlendirdikten sonra, Divançenin
 tamamını burada veriyoruz:

DÎVÂN-I ŞEHZÂDE KORKÜD İBN ÜS-SULTÂN BÂYEZİD HÂN İBN ÜS-SULTÂN EBÜ EL-FETH SULTAN MEHEMMED HAN

Bismi 'İlâhirrahmanirrahim

- 1 Yine bir âteş oldı cânda peydâ
 Ki cüş itdi gönül mânend-i deryâ

 Yine bu nâm u nengün defterini
 Şalup deryâya diler k'ola rüsvâ
- 3 Yine divâne-i sevdâ-yı 'ışkum
 Bana ğavğâ-yı 'âlemden ne pervâ

 Yine bir derd olupdur dilde zâhir
 Devâ bilmez ana hergiz etibbâ
- 5 Gamuñ egnüme bir kisvet geyürdi
 Palâs oldı bana bil-cümle (Harîmî'nin
 "Kitab fi't-tasavvuf" (178b) adlı eserinde bu kelime
 "bu cümle" şeklindedir.) dünyâ

 Dili zîr ü zeber kılalı 'ışkun
 Kamu yeksândur ana zîr ü bâlâ
- 6 Harîmî sırrını fâş eylerüm("iderüm"
 Kitab fi't-tasavvuf", 178b) fâş
 Ne bilür mest olan 'âşık müdârâ

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

2

Velehü Tayyeballâhü şerâhü

- 1 Yâ Rab bu hüsn-i hulk ile ol yâr-ı pür-cefâ
 Ben mübtelâya mihr kilup eylemez vefâ

 Bî-çâre eyledi n'idem âvâre gönlümü
 Bunca belâ ile yine ol zülfi dil-rübâ

- 2 Leyli şaçına gönülümü meftün idüp bu dem
Mecnûn eyledi beni ol yâr-ı mehlikâ

Canımı 'ışkun odına yakmağa her (bir) nefes
Derd ü belâ ile deli eyledi mübtelâ

- 5 'Uşşâk-ı şad niyâz ile şehsâr idüp müdâm
Ben bi-nevâyâ derd ü gamın eyledi nevâ

İzi tozını gözlerüme armağan getür
Yüz sürivir işigine varırsan ey şabâ

- 7 Câdü gözi gelürse n'ola kanum içmege
Dilden Harîmi vir ana ehlen ü merhaba

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

3

Velehü-Revvahallâhü rühahü

- 1 Ayaguñ toprağına öykündiğiçün tütiyâ
İrişüp anı dozıtdı dostum bâd-ı sabâ
Hattuña nisbet beneşe dostum yüz karası
Çeşmüñe nergis nazîr olmak senüñ 'ayn-ı hatâ

- 3 Secde kılmazdı şurâhi ayağına sağaruñ
Görmese ebrülaruñ 'aksini meyde sâkiyâ

Tâze tâze dâğlar yakdum görenler cismümi
Bir pelengüñ postını giydi şanurlar bir gedâ

- 5 Ey Harîmi 'aşıkuñ gönlin perîşân it deyu
Ol nigâruñ zülfini tahrik ider bâd-ı sabâ

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

4

HARFÜ'S-ŞÂ

- 1 Gül ne cân ile kılur bu hüsn-i cânân ile bahş
Gonçe ne yüzden ider ol verd-i hândân ile bahş

Bahş-i yâr ider benümle dem-be-dem bî-din hasûd
Hey ne kâfirdür görüñ eyler müselmân ile bahş

- 3 Kanımı içmek dilerse suhte hûnî gözlerüñ
Kim ider ol sâhir ü mekkâr u fettan ile bahş

Pehlevânlık kârzârında bu gün Rüstem-şifât
Eylürüm meydân-ı 'ışk içre Nerimân ile bahş

- 5 Ey Harîmi şî'riñüñ vasfını şerh itmez hezâr
Defter ü divân iderse ger bu destân ile bahş

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

5

HARFÜ'R-RÂ

- 1 Zülfün hevâsı başuma cânâ belâ yeter
Hâlün hayâli gözime 'ayn-ı 'inâ yeter

Şîrîn lebün şerâbına dil-teşne oluben

Kan ağladığı gözlerimün mâcerâ yeter

- 3 Kurup kaşuñ kemânını kaşd itme cânuma Gamzen
hadengi başa kaderden kazâ yeter
Yüz sürmege ayaguña ey yâr-ı pür-cefâ
Ben mübtelâyâ sencileyin bî-vefâ yeter

- 5 Çeşmiñe uydı gamzelerün cânum almağa
Derdlü yüregüme şanemâ bu cefâ yeter

Zülfün hevâsı fikr-i ruhun ey perî-şifât
Başıma tâc egnüme bir dem kabâ yeter

- 6 Yâr işüğünde yüz süre varmağa ey rakîb
Sen fârig ol Harimiye 'avn-ı Hudâ yeter

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

6

Velehü- Nevverallâhü medca'ahü

- 1 Meclis-i 'ağyârde ol serv-i kadd-i gül-'izâr
Bir nihâl-i tâzedür bağlamış etrâfında hâr

Dâğlardan üstüne mühr urdum anuñ hıfz içün
Sînemün şandukı içre genc-i mihr-i yâr var

- 2 Kand-i la'lüñden gider cânâ nebât-ı hatuñı
Konmasun dirseñ eger canına 'uşşâkuñ gubâr

Sîneme 'ışk âteşi urdum görüp ruhsâruñı
Dâ'imâ abdâl olan külhanda yatur ey nigâr

- 5 Ey Harîmi şâ'ire mahbûbı mı eksük olur
Eksük olmaz çünki şehbâze cihân içre şikâr

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

7

Velehü- 'Ammerallâhü 'ukbâhü

- 1 Tütiyâ-yı bâk-i pâyuñdan kılan kat'-ı nazar
İki gözüme görünmez çıkdın ey nûr-ı başar

Geşt-zâr-ı sîneme ekdüñ muhabbet tohmını
Hây 'ömrün hâşılı bi'llâhi bundan ne beter

- 2 Bir kadeh meyle göz açdırmaz başar nür ehlini
Sâki-i gül-çihrenüñ bulunmaz ayağın çeker

Hem-demüm âhum durur şâm-ı gam-ı dildârda
Gam-dem olurdu eger olmasa hem-dem âh eger

Her nefes ney gibi ben meclisde efgân idicek
Ey Harîmi bilmezem mutrib arada ne çeker

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

8

Velehü- Enârallâhü merkadehü

- 1 Tâze tâze sînem üstinde görinen dâğlar
Sanki bir vîrânedür üstine kondı zağlar
Hüsnünün çağında rahm it 'aşık-ı bî-dillere

Yohsa şu gibi geçer eşk-i revânum çağlar

- 2 Her ne dem zülf-i siyâhuñ yâd idüp gamgîn olam
Ey güneş yüzlü benüm için bulutlar ağlar

Gülşen-i kûyuñ koyup murg-ı dil uçmak istese
Zülf-i müşkînüñ hevâsı ayağını bağlar

- 5 Sinem üzre göz karardırılar beni öldürmege
Hasret-i dildâr içündür tâze tâze dağlar

Şâh-ı 'İşkuñ ey Harîmî tâze dâgum dir gören Kangı
il sultânınıñdur bu kızıl otağlar (Pervane
Bey,Mecmuatü'n-nezâ'ir ,224b'de, bu gazelin son
iki beyti birleştirilerek, tek beyit olarak verilmiştir: Ey
Harîmî göz karardırılar beni öldürmeye Hasret-i
dildâr içündür tâze tâze dağlar) *Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün
Fâ'ilâtün Fâ'ilün*

9

Velehü- Tâbe şerâhü

- 1 İşimi altün ider sâki gümüş peymâneler
Kîmyâdür var ise bâk-i der-i meyhaneler

Tâze gülşendür ruhuñ şevkiyle meclis sâkiyâ Bülbüle
bilüpdür anda gül durur peymâneler

- 3 Hâller sükker lebüñde noktaldur Hüsrevâ '
Aks-i dendânuñ olupdur güyyiâ dendâneler

Almazam ben âb-ı hayvânı ölürsem ağzıma
Yeter insâne ola dirlik gam-ı cânâneler
Ey Harîmî 'aşkuñ göñlin perişân eyleyüp
Zülfine her bir perinüñ dil virürler şâneler

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

10

HARFÜ'Z-ZÂ

- 1 Perdesiz demek için razını dildâre kopuz
Elin ayağın öpüp yüz süre yalvara kopuz

Geydigi köhne nemed şohbet-i 'uşşâka gider
Yürür elden ele bi-çâre vü âvâre kopuz

- 3 Mutrib alup dizi üstine kulağını burar
Dimesün diye meger sırrını agyâre kopuz

Damağın çatladuben la'line karşı ezilür
Dostlar görünce 'âşık dirilür yâre kopuz

- 5 Delinüp bagrı anuñ ney gibi ifiledigi bu
Ey Harîmî bulamaz derdine bir çâre kopuz

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

11

Velehü -Nâle mâ temennâhü

- 1 Misk itse özin hâlûñe nisbet 'aceb olmaz

Çün ellere düşüşde igende edep olmaz (Edirneli
Nazmî,Mecmaü'n-nezâ'ir158a, adlı eserinde bu beyit
şöyle verilmiştir: Müşk itse özin hâlûñe nisbet aceb
olmaz Çok ellere düşmüşde hayâ vü edeb olmaz)
Gülzâr-ı ruhun bâğ-ı cinân olsa 'aceb mi 'Inâb-ı lebüñ
gibi cihanda rutab olmaz

- 3 Şimşâd ne yüz ile sana öykine ey dost Kaddi özün
olmak şanemâ bl-sebeb olmaz

Uzatma igeñ zülfüñi ey cân yüzün üzre
Kim bâğ-ı cinâñdur ebeden anda şeb olmaz

- 4 Cevr eyleme kûyuñda Harîmiye ki Hakkâ
Cennetde kimesneye 'itâb u ta'ab olmaz

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

12

Velehü- Es'adallahü fi'l-cinân

- 1 Sen cefâ-pişe yine cevri u cefâdan geçemez
Bi-riyâdur bu gönül mihr ü vefadan geçemez

Dil nice gamzeñ ile kaşuña eyleye nigâh
Tapuna geçmege ol ok ile yâdan geçemez

- 3 'Ârızuñ âbı kenârında beñüñ Hindileri
Gülşen-i hüsnüñi seyr itmege mâdan geçemez

Geyüben şâl u 'abâ tapuna geldi çü rakib
Gösterür zühdü veli kalbi riyadan geçemez

- 5 Gözlerüm yaşın akıdıp veli odlara yakar
Başına toprak anuñçün bu hevâdan geçemez

Başuma kılmış imiş 'işkuñı takdir-i ezel

Bu Harîmî şanemâ hükm-i Hudâdan geçemez

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

13

HARFÜ'-S-SÎN

- 1 'İşkuñ odı oldu çün nâr-ı Haille bir .....es
Bu dil-i pür-derde dermân eyle ey 'İsî-nefes

'Ârızuñ âb u hevâsı şevkına ey serv-i nâz
Gözlerümden nice demdür kim akar cüy ermes

- 3 Hey ne zibâ serv olur kaddüñ cihân bağında kim
Pâyüña yüz sürmege yıl gibi yiler bunca kes

Ey gül-i ra'nâ cemâlün olmak için ber-kemâl
Dâmen-i pâkiyle el uzatmasun her hâr u bas

- 5 'İşkuñ bânâri germ oldukça dil-i büryânına
Muhtesib hükm itmeyüp dahi eylemez bir
dem 'abes

Kûs-ı rihlet çalınup bağlandı mahmil bilürem
Üştür-i 'işkuñdan irdi güşuma bang-ı ceres

- 7 Bir mürîdüm kim murada irmeğe şeyhüm didi
Çünkü irdük bu yola gel ey Harîmî sözi kes

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

14
HARFÜ'L-'AYN

- 1 Eyledi gül gülşene çünkim vedâ'
Bülbül arduca çığırur el-vedâ'

Ey şeh-i ferhunde-ahter lâ-cerem
Mihri hüsnünden irer mihre şu'â'

- 3 Sordum ağzun yirini didi lebün
("Her sır iki kişi arasında kalmalı")

كل سرجاوز الاثين شاع

Ol rakîb-i bed-likâya ey sanem
Bunca halkıyla nedendür etbâ'

- 5 Ey Harîmî şakla nazmufi dürrini
Keşret oldukda kesâd ulu meta'

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

15
HARFÜ'L-KÂF

- 1 Dilde cüş itdi yine sevdâ-yı 'ışk
Âlemi gark idiser deryâ-yı 'ışk

Çıkdı güşumdan şadâsı 'âlemün
Bâda virdi başumı ğavğâ-yı 'ışk

- 3 Bâde-i 'ışkı çü pür-nüş itdi dil
Nef u zarrdan oldı bi-pervâ-yı 'ışk

Komayup dilde karâr u cânda şabr
Yine sergerdân gezer bî-cây-ı 'ışk

- 5 Sırr-ı 'ışkı kimsene ketm idemez
Pes Harîmî olalum rüsvâ-yı 'ışk

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

16

Velehü-Efâzâllahü 'aleyhi birrehü

- 1 Levh-i gönülde yazdı elif kaddüni çü
Hak 'ışkun mu'allimi bana virdi o dem sebak

Bâğ içre sünbülüne benefşe boyun burar
Zerler nişâr ider yoluna gül tabak tabak

- 3 Rüz-ı ezelde 'ışk ile hüsnün kitâbını
Kur'ân hakıçün okumış jdüm sebak sebak

Hün-âb akıtdığım sanma eşk-i çeşmün
Hün-ı ciğer gözümde toludur kabak kabak

- 5 Mey-gün lebün hevâsına bağı kebâb olup
Yüreği kanın içdi Harîmî çanak çanak

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

17
HARFÜ'L-KÂF

- 1 Hüsni evsâfı beyâna gelse ol cânânenün
Cân virür kalmaz karârı bu dil-i vîrânenün

Hüsrevâ Şîrîn anılmaz bezm-i 'ışkunda senün
Şohbet-i germ içre olmaz lezzeti efsânenün

- 2 Cân atup dil 'ârızun şevkiyle yanar yakılır
Oda yanmakta benümle bahşi yok pervânenün

Tolalı 'ışkun şarâbiyle bu gönüm hânesi
Kalmadı hergiz cihânda hürmeti meyhânenün

- 6 Bu Harîmiye nazar itmezse lutf idüp nigâr
Mahv olur âşârı cümle bu dil-i vîrânenün

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

18

Velehü-E'llâhü derecâtehü

- 1 Şubb-dem yıl gibi yilüp 'azm-i yâr itsem gerek
Yüz süriyü işüğünde cân nişâr itsem gerek
Dil saçı sevdâsına tolaşdı çünkim ol mehün
Cân virüp bu kâr u bârı târumar itsem gerek

- 3 Sihir ile cädü gözi cân mülkini idüp harâb
'ışkınun bünyâdını ben üstüvâr itsem gerek

Zülfünün cädüsına meyi itdi mi şehbâz-ı dil
Ol hümâyı yine ben peşşe şikâr itsem gerek

- 4 Ol mehün mihrin 'alem gibi nişân itmek için
Ser-i 'ışkını cihâne âşikâr itsem gerek

Bu Harîmî zühd ü takvâya kadem başmak için
'ışk yolında melâmet ihtiyâr itsem gerek

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

19

Velehü-Esba'allahü 'aleyhi teâ'bibü'l-ğufrân

- 1 Şanemâ gülşen-i hüsnündeki berg-i semenün
Kıymetin urdı kesâd itdi gül ü yâsemenün

Hey dimezsek bu dem ol âhu-yı şır-efgenüne
Kan ider yüreğini nâfe-i misk-i Hutünün

- 2 Beni yakma oda ey rüh-ı revân başun için
Cevrünü nice çeke bu dil-i dîvâne senün

Nice bir bağırama dâğ ura benün Hindüsü
Nice bir 'ışkumı telh eyleye şîrîn dehenün

- 5 Ey Harîmî sana rahm itmeye ol şâh-ı cihan

Yüz süri ayağına boynuna takup kefenün

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

20

HARFÜ'L-LÂM

- 1 'Âşık oldum ol cemâle esridüm hemçün cemel
Sekrden hergiz ifâkat bulmağa yok
muhtemel
- Bulmadı çünkim tabîbân derd-i 'îşkîma 'ilâç
Vaşî-ı hürşîde gözedür oldı cân burc-ı hamel
- 3 Gam degül ey 'âşîkân cem'-i melâmetdür şala
'Âşîkuñ nâmûsına rûsvâyılık virmez halel
- Derd-i 'îşkuñdan şu deñlü akdı eşküm kalmadı
Hücre-i çeşmüm sulamağa kabagumda belel
- 5 Ey Marîmî Ka'be-i kûyî harîmî râhına
Baş kadem mukkem hazer kıl virmeye kimse zelel

Fa'ilâtün Fâ'ilâtün Fa'ilâtün Fâ'ilün

21

HARFÜ'L-MÎM

- 1 Ol şanavber kad münevver had ki yârümdür
benüm
Hâşılıdur 'ömürümün 'âlemde varumdur benüm
- Şol kadar taş urdı hicrûñ başuma kim haşre dek
Ol belâ taşı ki dâr-ı seng mezârumdur benüm
- 3 Gam beni pâ-bend ider zülfün hevâsına uyup
Bunca demdür kim husûsâ eski yârümdür benüm
- Bu dimâğ-ı 'âlemi kılan mu'attar her nefes
Ol mu'anber züf ü ol müşk-i tatârumdur benüm
- 5 Bu Harîmî keşî-î râz itmezdi halka âh kim
Sırrı fâş iden bu çeşm-i eşk-bârumdur benüm

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

22

Velehü-Tâbe şerâhü

- 1 Dökmege kanum kadem başdukca cânânüm benüm
Hayr-ı makdem nakş ider peşmâğına kanum
benüm
- Sâyev-eş yanınca ben üftâdesinden 'âr ider
Gün gibi tenhâ yürür ol mâh-ı tâbânüm benüm
- 3 Dinmese bir dem n'ola bârân-ı eşküm dostum
İki merdüm gark idüpdür çeşm-i giryânüm benüm
- Kaşd-ı cân idüp ele tîg alsa hûnî gözlerüñ
'Âşîk-ı dil-hasteler eydür koma cânüm benüm

- 5 Ey Harîmî rakş uram tâ haşr olunca şevkden
Bendesin zülfine dar eylerse sultânüm benüm

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

23

HARFÜ'L-NÛN

- 1 Sevdaya salar cânımı ol gözleri meftün
Leylî saçına eyleyeliden dili Mecnûn
- Zülfî resenine tolaşur cân acısından
Çâh-ı zenahında bu gönül olalı mescûn
- 3 Ağladığuma şâd oluben gülmesün agyâr
Dem düşe benüm gibi ola hâli diger gün
Âhı tutanın görse o dem göge boyanur
Göz yaşını döke döke efgân ide gerdün
- 5 Nazm itdi Harîmî yine bir tâze("silk-i"
Pervane Bey,Mecmuatü'n-nezâ'ir,431a) cevâhir
Bâğrını deler işidir ise dür-i meknün

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

24

Velehü-Takabbelallah Hasenâtehü

- Kaşlaruñ kec râ idüp dönderme yüz alıbbdan
Mustafâ döndürmedi kible yüzün aşhâbdan
- Görinen sâkî habâb degil durur bâdeden
("Görinen sâkî habâb-ı mey degildür badeden"
Pervane Bey, A.g.m.,441b) Gözleri gitmez
Cemüñ câm-ı şarâb-ı nâbdan
- 3 Tâk-ı ebrûnı göreliden zâhid-i halvet-nişin
Olmadı bir lahza hâli küşe-i mihrâbdan
- Dideden niçün nihân oldı nihâl-i kâmetüñ
Serv hod bir dem cüdâ olmaz kenâr-ı âbdan
- 5 Ka'be-i kûyumda cân virmez Harîmî diyüben
Ey halilüm sen anı redd eyleme ol bâbdan

Fâ'ilâtün Fa'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

25

Velehü-Nevverallâhü merkadehü

- 1 Dişlerüñ nazmın tuyup bâğrın deler dürr-i 'Aden
Kâkülün büyn alup hâke düşer müşk-i Hutem
- Bâğ-ı hüsn içre şehâ kadd-i hırâmânüñ görüp
Dâ'im ayag üzre sergerdân turur serv-i çemen
- 3 Ka'be-i kûyuñda her hâr-ı mugaylânüñ senüñ
Yâ gül-i terdür bana yâ nesterendür yâ semen
- Gönlüme virür tarah sevdâ-yı zülfün dem-be-dem
Cânuma virür ferah yaraşur ol sib-i zekan

- 5 Gül yüzi şevki ile ötür ise ey 'andelîb
Verd-i terden eylesünler bu Harîmîye kefen

Fâ'ilâtün Fa'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

26

Velehü-Tâbe serâhû

- 1 Tavr-ı 'izz ü nâzi bütten öğren ey sîmîn-beden
Bin sücûd eylerler itmez kimseye bir kez sühan

Gözüme dünyâ karañu başuma zindân cihân
İtmedi kimse bana illâ ki ol hatt-ı zevkin

- 3 Cân ile kaşd itmişüm dil bağlamakda zülfüne
Takmışum kendü elümle boynuma muhkem resen

Sünbülün çözü bâgdan eyle güzer ey hoş-hırâm
K'ola toprağa berâber berg-i reyhân u
Semen

- 5 İstemez yâvuz yil esdigini Harîmî üstüne
Yıtdığı yiri bilürmiş yirine serv-i çemen

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fa'ilâtün Fa'ilün

27

Velehü-Enâralahû mezce'ahû

- 1 Tâc u kabâyı terk idüp 'uryân olayum bir zemân
Gurbetde seyrân eyleyüp pûyân (İSEN, 1990:76)
olayum bir zemân

Çeng ü rebâbuñ sohbeti mutrib temâm oldı hemân
Bezmi belâda ney gibi nâlân olayum bir zemân

- 3 Gâh düşüp gâhi turup gâhi gülüp gâh ağlayup
Geh kan yutup bir hoş olup hayran olayum bir
zemân

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

28

HARFÜ'L-VÂV

- 1 Nâşihâ nuşhuñ eşer itmez bana şimdengirü
Ben harâbât ehline virdüm rızâ şimdengirü

Bûy-ı zülf-i yâr âfâkı mu'attar eyledi
Ey sabâ lâzım degül müşk-ı Hitâ şimdengirü

- 2 Yâr ile ağyâr çünkim bir yaña olmuş durur
Ey ecel biz de olalum bir yana şimdengirü

Hübluk rahmi tarîki sende olmuşdur temâm
Gelmeye mişlün cihâna dilberâ şimdengirü

- 5 Ol tabîb-i cân Harîmî hastesin yâd eylemez
Ey ecel bâri hekîm ol kıl devâ şimdengirü

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

29

Velehü-Eskenellâhü fi'l-cinân

- 1 Şalaldan 'âleme pertev cemâlün mihiri ey meh-rü
Mu'attar ider âfâkı müdâm ol zülf-i 'anber bû

Hevâ-yı 'ârızuñ âbî irerse gönlüme bir dem
Gözümün âbî mevc urup akar nite ki taşgun şu

- 3 Beni gam bahrine salsa saçuñ sevdâları dilden
Sevâd-ı zülf-i müşğînün getürür başuma kaygu

Ne sihr olur 'aceb bu kim nigârâ zülfün ucından
Zemândur gice vü gündüz gözüme düş olur uyhu

- 4 Kıya bakışlaruñ cânâ Harîmîyi döne döne
Yakar hecr odına her dem ol iki gamze câdü

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

30

Velehü-Revvallâhü rûhahû 1 Ne fitnedür beñün
zülfün biri zengî biri Hindü Ne sihr olur gözün gamzeñ
biri 'ayyâr biri câdü

Kimün vardur senün gibi cihânda bir dahî dilber
Şanavber-kad münower-had lebi hokka dişî incü

- 3 Boyı 'ar'ar semenber bir melek-manzar hatı 'anber
Saçı sünbül beni fülül mu'attar zülf ü müşğîn bû

Sa'âdet ahteri togdı başıma dün gice cânâ
Ne tâli'dür bu tâli' kim tulü' itdükde sen meh-rü

- 5 Harîmî cân virem dirken işigün yaşdanup cânâ
Nice gavgâ nice sevdâ getürdi başuma bu hü

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

31

HARFÜ'L-HÂ

- 1 Hat yazılsa tañ fmidur yâkût-ı la'l-i yârda
Besmele yazarlar evvel Mahzenü'l-esrârda

Sana nisbet ey kamer ruhsâr hüsnile güneş

Nakş olunmuş şanasuñ bir şemsedür dîvârda

- 2 Kan bulaşmış penbe-i dâg-ı dil-i bülbül durur
Kırmızı gül yaprâğı sanma biten gülzârda

Hirmen-i 'ömrüm dağdır âh o 'ömrüm haşılı
Dâmenile yile virür şive-i refârda

- 5 Kâtib-i eşküm Harîmî dem-be-dem tahrîr ider
Âh şâhum Mustafâyı her der ü dîvâr

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

32

Velehü-Tâbe şerâhû

- 1 'İşk bahrine tal ey dil iresün yek-dâneye
Câna kıymayan kaçan vâsıl ola cânâneye

Baña ne mülk-i cihân yâhüd bana ne nâm u neng
Ben harâbâtî oluben düşmüşüm meyhaneye

3 Nâşihâ kes dilüni benden beni ko hâlûme
Kim eşer kılmaz nasihat 'ışk ile dîvâneye
'Akl nâkısıla 'avâma yol degül ta'n ideler
'ışk râhında bu gün kâmil olan merdâneye

5 Ey Harîmî lâübâli ol bu gün 'ışk eyle kim
Vaz' ile hergiz vakâr olmaz imiş mestâneye

33

Velehü-Ahsena'llâhu ileyhi

1 Ey gönül hâlûñ nedür kim böyle zâr oldun yine
Bülbül-i şevk-i gül-i rûy-ı nigâr oldun yine

Büy-ı vuslat mı irişmişdür dimağına bu gün
Hasretinde cûşa gelüp bî-karâr oldun yine

2 Va'de-i kurbet mi irmişdür kulağına senüñ
İltifât-ı mevte vakf-ı intizâr oldun yine

Ârzû-yı 'âlem-i vahdet mi kıldıñ yine kim
Cân u dilden böyle keşretden kaçar oldun yine

5 Ey Harîmî kaldı 'akluñ bir nefes cem'
olmadan
Çünkü derd-i 'ışk râhında gubâr oldun yine

Fâ'ilâtün Fa'ilâtün Fa'ilâtün Fâ'ilün

34

Velehü-Eskenallâhü fi'l-cinân

1 'İşkuñuñ deryâsınuñ çün düşmüşüm girdabına
Vaktidür bu teşne-dil ire vişâlûñ âbına

Komadı nâlem rebâbî râhat-ı cân bir nefes
Her yana devrân ider dönüp yaşum seylâbına

3 Saltanat deyrine 'âlemde revân ola mı şol
Dil ki bir rek'at namâz ide kaşuñ mihrâbına

Göz ki ol nûr-ı tecelline nazar kılup senüñ
İltifât ide cihâne gark ola ko hâbına

4 Bu Harîmî cânına cevruñ bıçağı kâr ide

Nefsini teslîm kıldı 'ışkuñuñ kassâbına

Fa'ilâtün Fâ'ilâtün Fa'ilâtün Fâ'ilün

35

Velehü-Tâbe şerâhü

1 Kim ki dirse 'âşıkum odlar bırakur cânuma
Korkarım ki dostlar 'âşık ola cânânuma

Gice gündüz fikr ü endişem müjeñ oklarıdır
Ey kemân-ebür terahhüm eyle geçdi cânuma

3 Hem-demüm sâyem durur gam günlerinde ol dahı
Başuma bir kutlu gün toğmazsa gelmez yanuma
Görinen cismümde mûlar sanma kanın tutmağa

'Ankebüt ağını urdum zabm-ı hûn-efşânuma

5 Gün gibi şî'rüm Harîmî tutdı 'âlem mülkini
Bir nazar eyleyse ol meh mihr ile dîvânuma

36

Velehü-Nâle mâ temennâhü

1 Yine düşdi deli dil özge sevdâya
Yine virdi bu kuru başı gavğâya

Gözümde şöyle çıkdı yine 'âlem kim
Dil ü cân-ı cihân hep gitdi yağmaya

Dilüñ şimdengirü kes benden ey nâşih
Ki çeşm u güş gitdi bir dahı câya

Kilin tahmir iderken ben za'ifinüñ
Hamîr-i 'ışk imiş çaldukları mâya

5 Anuñçün lenger-i dil kanda eyleşse
Çeker habl u dâduñ anı deryâya

Olam 'ışkuñ yolında lâübâli kim
Kimesne iltifât itmeye rüsvâya

7 Cemâlûñ şevkine cânı Harîminüñ
Kalupdur kılca katlanmaya ferdâya

12'li hece vezni

37

HARFÜ'L-YÂ

1 Tolaldan 'âleme gavğâ-yı Leylî
Beni Mecnûn ider sevdâ-yı leyli

Harâb u mest olupdur sâki-i 'ışk
Şunaldan cânâ pür-şahbâ-yı leyli

3 Gözümde katre katre dökilen yaş
Olısar cem' olup deryâ-yı leyli

Cihân endişesinden pâk ol ey dil
K'ola tâ zaviyen mâvâ-yı leyli

5 Harîmîden eşer kalmadı illâ
Hem ân şevk ile hûy u hây leyli

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

38

Velehü-E'llâhü Derecâtehü

1 Küt-ı cân oldı dile la'l lebüñüñ lebeni
Gülşen-i hüsnüñi zeyn eyledi hattıñ çemeni

Gün yüzün şevki bozup revnakını yâseminüñ '
Ârızuñ lutfi kesâd eyledi berg-i semeni

3 Kan yudup la'i lebüñ mihrî ile ey meh-rü Yaralar
bağrını her demde 'akîk-i Yemeni

- Dehenüñ sırrını keşf itmek için gülşende
Gonça çâk eyledi başdan ayağa pîreheni
- 5 Nice teşbih ideyüm kaddüñi serve kim anuñ
Yok durur piste-leb u nukl-ı şekerden deheni
Kıl terahhüm bu Harîmîye ki şuçını bilüp
Kapuña geldi şehâ boynına takup kefeni
- Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün*
- 39
Velehü-Tekabbellallah Hasenâtehü
- 1 Ol yâr-ı bî-vefâyı görürse nihâyeti
Cevr ü cefâ ile beni öldüre gâyeti
- Gamzen kirişme ile dile dilsitân olur
Ol çeşm-i cânsitânuñ irerse bimâyeti
- 3 Kurup kaşuñ kemanını kaşd itme cân ile
Gamzen okından eylesün dil şikâyeti
- Kapuñda her nefes baha itdüğün it rakîb
Şerb eylesen tapunda dükenmez hikâyeti
- 5 Tutmaz elini bu miskin Harimînüñ (Vezin bozuk)
Cevrüñ yükün çeke çeke tak oldı tâkı
- Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün*
- 40
Velehü-Refaallâhü Kadrehü
- 1 Şol gönül kim 'ışkuñuñ nârıyla pür-nür olmadı
Pertev-i hüsnün tecellisine ol Tür olmadı
- Ey gönül şâd ol gam-ı 'ışk ile kim her kimsede
Bu gam olmadı iki 'âlemdede mesrûr olmadı
- 3 Hâk ola ol ser ki bād-ı 'ışka perrân olmaya
Çâk ola ol sîne kim 'ışkla tenevvür olmadı
- Düş hârâbâtına 'ışkınıñ bu 'âlem halkına
Ey dil-i divâne ahvâlün çü ma'zûr olmadı
- 6 Ey Harimî hânumân kıl pîşkeş dergâhına
Ol cenâba çünki her dervîşe destûr olmadı
- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün*
- 41
Velehü- Serahallâhü Şadrehü
- 1 Şanemâ düşeliden gönlüme mihrüñ eseri
Gözüme dize gelür devr-i zemânüñ kameri
Şöyle dem urdı bu dem 'ışkuñ odı sînedeki
Korkarum oda yakar kûyuñı âhum şereri
- 3 Dilberâ la'l-i lebüñ nâr-ı ruhuñ şevki ile
Girmedi kulağuma şem' ü şerâbuñ haberi
- Çünki hâk eyleyüben şalduñ ayaklara beni
Küşe-i çeşmüñ ile n'ola kılursañ nazarı
- 5 Yâr ışiginden ırağ olup ilâhî dilerüm
Olmasun kimse Harîmî gibi halkun 'aberi
- Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün*
- 42
Velehü-Teğammedehullâh bi-rahmetehü
- 1 Cânımı yandırdı ey dilber firâkuñ âteşi
Küle mi virdi hevâya iftirâkun ("iştîyâkun"
" Kitâb fi't-tasavuf, 182b) âteşi
- 'İşkuñuñ hamrında bir lezzet bulupdur mest-i dil
Tâ ebed söyünmez andan ol mezâkuñ âteşi
- 3 Va'de-i vasl aklamışdur dil hitâb-ı gaybdan
Yakdı anı pes o mefhüm-ı siyâkuñ âteşi
- 5 Gözleri ebrûları ile fitne için cem' olup
Düşdi bu dil şehrine ol ittifâkuñ âteşi
- Şol kadar yandı Harimî cânı şevkuñ nârına
'Âleme sâri olur ol iştîyâkufi ("ihtirâkun",
Kitâb fi't-tasavuf, 182b-der-kenar) âteşi
- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün*
- 43
Velehü-Ratimetullahi 'aleyhi
- 1 Müdde'ide n'ola sakınsam ol âdem cânını
Mü'min olan sakınur şeytândan imânını
- Gün tutuldu diye hükm ide yaza takvimine
Görse yüzünde müneccim zülf-i müşg-efşânı
- 2 Halka 'arz eyler bahâr âlâtını bir hâcedür
Çârsüy-ı bâgda açup sabâ dükkânını
- Karşuña aşılmasun zülfün hayâliyle rakîb
Gamzenüñ tîğiyle çal 'ömrüm anuñ urgânını
- 6 Kâsesinde serverâ zerrîn-kadeh altün ezer
Bu Harîmî kulunun tezhib için dîvânını ("dükkânını"
Pervane bey, A.g.m.,589b)
- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün*
- 44
Velehü
- 1 Ne revâdur bu ki ey hüsn ilinüñ pâdişehi
Kıldı yağma dil ü cân mülkini 'ışkuñ sipehi
- Gül ruhun şevki ile dem gelür ey serv-i revân
Vecd olup yire çalar lâle-i nu'mân külehi
- 3 Kadd-i dil-cûñı görem diyü şehâ leyl ü nehâr
Nice demdür ki ayağ üzre turur serv-i sehî
- Kudsî tâvûs disem zülfüne yarar şanemâ

Bâğ-ı firdevs-i na'im oldığıçün cilve-gehi		Dilberâ gül ruhun üstündeki hâl-i siyehüñ Beni şayd itmek içün dâm degül dâne gibi
Ne keramet korniş ol Hindûf-yı hâlündeki hak Cennet-i huld-ı berîn oldı anuñ câygehi	5	Dem-be-dem la'l-i lebün şevki ile döne döne Nice bin dürlü yürek kan tola peymâne gibi Şubh-dem bâd-ı seher yüz süre tapuña gelüp Merhabâ didigi sen zülf-i perîşâne gibi
Güli süziyle koyup lâleyi odlara yakar Görünüz ol ruhun üstündeki hâl-i siyehi		
Bu Harîmî yanuña düşse ne tan sâye gibi İzüñe yüz sürer ey serv-i revân gâh gibi	7	Şâm-ı zülfünde Harîmi giceler taña kalur Şem'-i ruhsârûña cân virmege pervâne gibi
<i>Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün</i>		<i>Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün</i>
45		48
<i>Velehü-Enârâllahü şerâhû</i>		<i>Velehü-Nevverallahü şerâhû</i>
Gönlümün tahtında 'ışkuñ şâh-ı devrânüm gibi Cân u dil şehrinde hükm itdi Süleymânüm gibi	1	Ey şabâ zülfine el urma dilin şâne gibi Kesmesün tîğ-i cefâ bağruñı dendâne gibi
Gözüme olup hayâl-i kaddün ey simin-beden Bâğ-ı dilde şalınur serv-i hırâmânüm gibi		Güher-i eşkümi besler şadeñi gözlerümün Ki ayağına nişâr eyleye dürdâne gibi
Her gice zülfün hevâsında hayâli haddünün Dil harâbin rüşen eyler mâh-ı tâbânüm gibi	3	Zülf ü ruhsârı hayâlini giceler o mehün Yakarum cân u dili şem'ine pervâne gibi
Ayağına baş koyup dem dem şurâhi ey şanem Çeşmesinden çeşmimüm her dem akar kanum gibi		Yalıñuz ben degülüm nâr-ı firâkiyle yanan Hicrinün odına bu cümle cihân yana gibi
'Aklını yağmaya virüp bu Harîmînün bu dem Anı bî-hüş iden ol zülf-i perîşânüm gibi		Beydak-ı hâli ruhi nat'ına şâh oldığıçün Şaldı fil ile feres üstüne ferzâne gibi
<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fa'ilün</i>		Bu revâ mı ki Harîmi giceler şubha degin Meclis-i gamda kalup kan yuta peymâne gibi
46		49
<i>Velehü-Nevverallahü Kabrehü</i>		<i>Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün</i>
Kondu dil mülkine 'ışkuñ ey peri cânüm gibi Oturup tahtına hükm itdi Süleymânüm gibi Bağrımuñ başına gamzen şöyle neşter urdı kim 'Ayn-ı çeşmümnden bu dem hünâb akar kanum gibi	1	Zülf-i pür-çini olur âşüfte cân eglencesi Dâne-i hâli durur cân u cihân eglencesi
'İşkuñ derdine dil ol hadde mûnis oldı kim Almak içün cân virür derdini dermânüm gibi		Ben nice şerh ideyüm esrâr-ı 'ışkın ol mehün Çün dehânı sırrıdur râz-ı nihân eglencesi
Bâğ-ı hüsnünde bu dem reyhân hatun sevdâsına Beni hayrân iden ol serv-i hırâmânüm gibi	2	Gamze-i hün-rîzine meyl itdigi ebrû-yı yâr Bir Moğol-çin gözlüdüñ tir ü kemân eglencesi
Göñlini târâca virüp bu Harîmînün şehâ Tağıdan 'aklını ol zülf-i perîşânüm gibi		Zülf-i dilber gibi sürer her gönül 'ömr-i dırâz Olsa yanında anuñ bir dil-sitân eglencesi
<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	6	Ey Harîmi hattına dil bağlama zülfi gibi Tâ ola cân murğınun bâğ-ı cinân eglencesi
47		<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>
<i>Velehü-'Ammerallahü 'Ukbâhü</i>		50
Şanemâ gamzelerün kasdı bu dem cânâ gibi Kanuma kanmak içün meyli anuñ kana gibi		<i>Velehü-Tayyeballâhü şerâhû</i>
'Anberîn beñlerinün firkati bâğrımuñ delüp Micmerün yüregine od düşürüp yana gibi	1	Germ olup 'âlem n'ola meh-rüña olsa müşteri Ey güneş oldun bu gün sen mâh-rûlar ülkeri
Hat-ı reyhânuna hayrân oluben leyl ü nehâr Zülfüne bâd-ı sabâ el uzadur şâne gibi		Yalınup üstüne anuñ nakd-i cân virsem n'ola

- Bir yalın yüzlü güzeldür ol nigârûñ hançeri
- 3 Ol sehi-kâmet kaçan gelse kıyama dir gören
Âh kim kâmet getürdi öldüre **قاسم** ları
İñteyüp karşuñda sâfi sana engellenmesün
Lutf idüp âyineye yüz virme bi'llâh ey peri
- 5 Ey halilüm kül ider gayret odı eczasını
Şi'r-i pûr-sûzın Harîmîñüñ görürse Âzeri
- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün*

51

Velehü-En'amallahü 'aleyhi

- 1 'Işka düşdüñ ey gönül ney gibi nâlân ol yüri
Zülf-i dilber gibi var hâl-i perîşân ol yüri
Pâdişehlik budur ey dil tâ ölince dilberün
İtleriyle her gice küyünda mihmân ol yüri
- 3 Lutf kıl ey müdde'î tek dâmen-i dildârı ko
Büsbütün dünyâ saña dar Mısra sultân ol yüri
- Bahr-i 'Işka fülk-i ten gark olırsardur 'akıbet
'Âlemi tûfân idüp ey eşk-i bârân ol yüri
- Gerçi kim olmuş durur mürşide izhâr-ı kemâl
Ey Harîmi sen bugün şi'rüñle Selmân ol yüri
- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün*

52 *Velehü-**Absenu'llâhü İleyhi*

- 1 Kanı ol demler ki bir mahbûb efendüm var idi
'Işk-ı rahşî gibi destümde semendüm var idi
- Gülşen-i hüsnî temâşâ-gâh idi cân u dile
Bâğ-i hüsn içinde bir serv-i bülendüm var
idi

- 3 Dil saçı zincirine düşdügi dem divâne-veş
Bend-i zülfinden dahî boynumda bendüm var idi
- Zülfinüñ sevdâsına cân virmege iltir beni
Dil dimişler adına bir derdmendüm var idi
- 5 'Işk şâhı kullarından bu Harîmîñüñ ezel
Dâmeni belde nice çâpük levendüm var idi
- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün*

Velehü-Şi'r-i 'Arabi

1 ايتلى قلبى بداي الحب لايبقى طيبيا
او دوا الحب وصل و هو ان كان نصيبا
ذاب من نار الهوى قلبى هو جارى وما
ريبقى الحدود قد اتاك سايلا فاهم غ

I (Gönlüm, aşk derdiyle mübteladır, tabip istemez.
Bu derd, onun nasibi, kaderidir.
Aşk derdiyle eriyen kalbimin ateşi yanaklarıma
vuruyor. Sana gelmiş olan bu garibe yardım et.)

Velehü-Tayyeballahü Enfâsehü

'Işkuñ bu gönülde olalıdan beru peydâ
Tutdum yüzünü sana ben ey şâh-ı dilâver

*Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün**Velehü-Rabmetullâhü*

Hasret-i la'i lebüñle lâle-i nu'mânı gör
Baş açuk abdâl olup biline yaprak bağlanur

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
Âhkarü'l-halk Hâşimü'l-mekki /1324

AÇIKLAMALAR

* Beyitlerin sonlarındaki bu rakamlar, Harimi Divançesi'nde yer alan gazellerin sıra ve beyit numarasını göstermektedir.

** Hayatı hakkında daha geniş bilgi için bakınız: Tayyib Gökbilgin, "Şehzade Korkut Maddesi", İslam Ans., C. 6; Türk Dili ve Edebiyatı Ans., "Harimi Maddesi", Dergah Yay., C. 4; Ana Britannica, "Korkut Çelebi Maddesi", Hürriyet Yay., C. 19; Yaşar Yücel, Ali Sevim, Klasik Dönemin Üç Hükümdarı: Kanuni-Yavuz-Kanuni, TTK Yay., Ank. 1991.

Ayrıca, Rüştü Şardag'ın Şair Sultanlar adlı eserinde Şehzade Korkut'un kısaca hayatı, divançesinde bulunan dört gazeli latin alfabesiyle ve günümüz Türkçesiyle birlikte verilmiştir. (Türkiye İş Bankası Yay., Ank. 1982, s.129-132)

** Beyit altlarındaki M. N: Mecmuatü'n-neza'ir ve Mecmuau'ü'n-neza'ir'in kısaltmasıdır. Pervane Bey, Mecmuatü'n-neza'ir, Topkapı sarayı, Bağdat, No: 406
Edirneli Nazmi, Mecmuau'ü'n-neza'ir, Nuruosmaniye Ktp., No: 4222.

BANARU, N.S.,	Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, C. 1.	KARAHAN, A., 1981	"Trabzonlu Figânî'de Atasözü ve Deyimler", TDED,XXIII (1977-1979) İst.
BEYATU, Yahyâ Kemal,	Eski Şiirin Rüzgarıyla.	KILIÇ, Filiz , 1995	Meşâ'irü-ş-şu'arâjnceleme-Tenkittli Metin, Basılmamış Doktora Tezi, Gazi Üniv. Sosyal Bilimler Ens., Ank.
Ali Emiri, 1319	Cevâhirü'l-mülûk, 1 .Cüz, Mukaddeme, Asr Matbaası, İst.	KIRKKILIÇ, Ahmet, 1986	"Osmanlı Padişahlarında Şiir ve Sultan III. Murad", TDED, Atatürk Üniv. Kazım Karabekir Fak., S.1,Erzurum.
İSEN, Mustafa 1980	Seni Bey Tezkiresi, (Haz) , Tercüman Yay., İstanbul	YÜCEBAŞ, Hilmi, 1960	Sair Padişahlar. İst.
1990	Latifi Tezkiresi, (sadeleştirilen) Kültür Bak.Yay., Ank.		